

Paragraf/Artykuł

Festiwal „Teatru na faktach”

Instytut im. Jerzego Grotowskiego

25–27/06/2021

Kilka słów od kuratorów

Kiedy zajmujesz się teatrem dokumentalnym, nieustannie natykasz się na kwestię praw obywatelskich. Praw obywatelskich, które są łamane. Lekceważone. Omijane. Źle rozumiane. Natykasz się na przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, którzy – z braku wiedzy lub ze złej woli – nie widzą w takich przypadkach powodu, aby interweniować. Natykasz się także na to, co chyba najgorsze: powszechną i głęboką obojętność społeczeństwa wobec swych własnych, gwarantowanych jej przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej praw i wolności.

Jak mówi bohater jednego z naszych spektakli: „nie reagujemy na ograniczanie naszych praw i to pokazuje, jak daleko jesteśmy za krajami, które bardziej cenią sobie wolność” („Paraliż. Sprawa Igora Stachowiaka”, reż. Jakub Tabisz). Takie obserwacje skłoniły nas do zajęcia się problemem praw i wolności w sposób bardziej systemowy.

Pierwszy krok był oczywisty: zwróciliśmy się z prośbą o pomoc do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, jedynej instytucji, jaka w ostatnich latach stała niezachwianie i konsekwentnie po stronie obywateli i ich zagrożonych praw. Wywiązała się korespondencja między członkami „Teatru na faktach” a Biurem RPO, reprezentowanym przez Agnieszkę Jędrzejczyk. Pani Jędrzejczyk przekazała nam kilkusetstronicowy tom „Z urzędu. Nieurzędowy raport ze skarg, rozmów, spotkań z Rzecznikiem Praw Obywatelskich VII Kadencji 2015–2020 Adamem Bodnarem”. Jak można przeczytać we wstępie: „To sprawozdanie dla obywateli i obywateli oraz dla organizacji pozarządowych, które wysunęły w 2015 r. kandydaturę Adama Bodnara na funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich. Postanowiliśmy pokazać, jak dziś wyglądają prawa i wolności obywateli w Polsce – ze szczególnej perspektywy ponad ćwierć miliona wniosków, jakie trafiły do Biura Rzecznika” (s. 6).

„Z urzędu” jest fascynującą lekturą, a dla teatralnego dokumentalisty niezwykle inspirującą. Poszczególne przypadki łamania gwarantowanych nam przez Konstytucję wolności ilustrowane są bowiem opowieściami o konkretnych ludziach, których prawa obywatelskie zostały zdeptane lub zagrożone. Niektóre z tych historii są tak dramatyczne, że w niedalekiej przyszłości opowiemy o nich na scenie.

Zarówno tom „Z urzędu”, jak i same działania Biura są dla nas źródłem inspiracji. Możemy powtórzyć za autorkami książki – Barbarą Imiołczyk, Agnieszką Jędrzejczyk i Anetą Kosz: „(. . .) łączą nas dwie rzeczy – zachwyty dla tego, co ludzie w Polsce potrafią zrobić, jak zmieniają świat; przekonanie, że wiele jest w naszym kraju zapomnianej krzywdy, samotnych dramatów przeżywanych ze świadomością, że to nikogo nie interesuje. Tego nie można tak zostawić” (s. 7). Z takiego przekonania zrodził się nasz festiwal.

KURATORZY:

Krzysztof Kopka, Jakub Tabisz